

Ekonomisk prognos 2023

Funktionsstödsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Ekonomisk utveckling under året	4
Budgetavvikelse.....	4
Analys av avvikelse i förhållande till nämndens driftbudget.....	4
Analys av avvikelse i förhållande till nämndens investeringsram	13
Resultaträkning	14

Sammanfattning

Årets resultat för funktionsstödsnämnden prognostiseras till en negativ budgetavvikelse om 175 mnkr.

Under budgetprocessen kartlades behovsförändringar och effektiviseringsåtgärder togs fram. Samtidigt framhölls en osäkerhet kring kostnadsutvecklingen framöver till följd av förändringar som kunde uppstå under året och påverka nämndens ekonomi. Besparingskravet i budgetram 2023 såväl som finansieringen av kostnadsökningar som identifierats inför budgetåret samt andra kostsamma förändringar som uppkommer ställer höga krav på effektiviseringar och omställning inom nämndens verksamhet under året.

Ett omfattande utvecklingsarbete har startat i förvaltningen där effektiv verksamhetsstyrning och trygga anställningar genomsyrar arbetet inom nämndens samtliga verksamhetsavdelningar och har en central roll för att uppnå kostnadseffektivitet. Arbetet omfattar behovsbedömningar inom nämndens målgrupper gällande vissa insatser, med start inom LSS-boenden och inom hälso- och sjukvården under våren 2023. Dessa kopplas till rätt personalplanering och vidare till en effektiv schemaläggning där rätt kompetens möter stödbehovet hos målgruppen samtidigt som en god arbetsmiljö tillförsäkras. Vidare arbetar förvaltningen för ett hållbart ledarskap och en hälsosam organisation samt för en utveckling av det främjande och förebyggande verksamhetsstödet. I verksamhetsavdelningarna ligger fokus även på omställning av befintliga verksamheter och skapandet av en gemensam plattform kring personer med beteenden som utmanar verksamheten.

Det utvecklingsarbete som förvaltningen genomför förutsätter vid sidan om framtagandet av nya processer och rutiner för att underlätta och effektivisera arbete och uppföljning även förändringar och omställningar i verksamheten som tar tid att implementera. Det är viktigt att samtidigt tillförsäkra att rätt insats, i rätt tid och på rätt sätt ges till Malmöbon. Därför kan en full ekonomisk effekt av påbörjade åtgärder inte uppnås direkt, vilket genererar en negativ budgetavvikelse för året.

Utöver en lägre ekonomisk effekt än planerat för de beslutade effektiviseringsåtgärderna beror den prognostiserade budgetavvikelsen även på ytterligare kostnadsökningar i verksamheten. Kostnadsökningar kan härledas till ökade volymer inom daglig verksamhet och LSS-boende till barn och unga såväl som inom särskilt boende enligt SoL, korttidsverksamhet, boendestöd och hälso- och sjukvårdsverksamheten samt till fortsatta utmaningar inom utförandet av hemtjänst och personlig assistans. Det prognostiserade resultatet kan även härledas till fortsatta utmaningar när det gäller kopplingen mellan resursbehov och insatsplanering inom LSS-boenden för vuxna.

Till den negativa budgetavvikelse som prognostiseras bidrar även generella kostnadsökningar som nämnden inte har möjlighet att påverka, såsom utfallet för årets lönerevision och ovanligt höga hyreshöjningar för nämndens lokaler.

Funktionsstödsnämnden prognostiserar en budget i balans gällande investeringsramen.

Funktionsstödsnämnden är bekymrad över det nuvarande ekonomiska läget. Den höga kostnadsutvecklingen de senaste åren har också framkommit i genomlysningen av nämndens ekonomi samt står till grund för de rekommendationer som utredningen riktat till både funktionsstödsnämnden och kommunstyrelsen. Nämnden har ett stort internt arbete framför sig vilket gör att det är svårt att bedöma hur snabbt de pågående åtgärderna kommer att ge önskad ekonomisk effekt. Full fokus ligger på åtgärderna under 2023 och inför 2024. Genomförandet av de omställningar som krävs i verksamheten behöver samtidigt vara väl genomtänkt för att undvika en negativ påverkan på Malmöbon.

Ekonomisk utveckling under året

Budgetavvikelse

Driftbudget

Tkr	Utfall jan-april	Prognos helår
Nettokostnad	889 821	-2 555 818
Kommunbidrag	810 792	2 380 818
Resultat (budgetavvikelse)	1 700 613	-175 000

Prognostiserad budgetavvikelse helår - viktigaste förklaringar

Bostad med särskild service LSS (inkl. externa platser)	-79 950
Daglig verksamhet LSS	-20 500
Personlig assistans SFB (ersättning till Försäkringskassan)	0
Övriga insatser enligt LSS	-18 020
Övrig verksamhet inom vård och omsorg	-40 930
Förvaltningsövergripande verksamhet	-15 600
Summa budgetavvikelser	-175 000

Investeringsram

Tkr	Prognos	Budget	Avvikelse
Inventarier/byggnadsinventarier	18 000	18 000	0

Analys av avvikelse i förhållande till nämndens driftbudget

Funktionsstödsnämnden har tilldelats inför 2023 en budgetram om 2 381 mnkr.

För perioden januari-april 2023 redovisar nämnden en negativ budgetavvikelse om 79 mnkr, medan årets resultat prognostiseras till en negativ budgetavvikelse om 175 mnkr.

Nämndens budgetramen 2023 innehåller indexkompensation för pris och lön om 98,5 mnkr, demografimedel motsvarande 15 mnkr samt resurser om 9,9 mnkr för LSS-utbyggnad. Nämnden ålagdes i budgetram 2023 även ett krav på besparingar och effektiviseringar om 1,6 procent vilket motsvarar 37,6 mnkr. Till följd av en otydlighet kring den nuvarande modellen för LSS-utbyggnad har inget äskande gjorts för start av de nya förhyrda LSS-boendena för barn och unga inför budget 2023. Våren 2023, i samband med genomlysningen av funktionsstödsnämndens ekonomi, föreslog därför nämnden kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att justera funktionsstödsnämndens budgetram 2023 med 28 mnkr för förhyring av dessa två nya LSS-boenden.

Besparingskravet såväl som finansieringen av kostnadsökningar som identifierats inför budgetåret samt andra kostsamma förändringar som uppkommer ställer höga krav på effektiviseringar och omställning av verksamhet under 2023. Under budgetprocessen kartlades behovsförändringar och förslag på åtgärder motsvarande finansieringsbehovet för att uppnå en budget i balans togs fram. Belopp för de inför budgetåret planerade effektiviseringsåtgärderna, respektive nu beräknad helårsprognos presenteras i tabell nedan.

Effektivisering	Planerat helår	Prognos helår (EP)
Generell återhållsamhet motsvarande 1,6%	37,6	37,6
Effektiv verksamhetsstyrning och trygga anställningar	56,0	22,0
Verksamhetsavdelningar	20,0	4,6
Plattformen kring personer med ett beteende som utmanar verksamheten	10,0	2,0
Omställning av befintlig verksamhet	10,0	2,6
Verksamhetsstödjande funktioner	19,0	5,0
Summa	132,6	69,2

Den ekonomiska effekten av planerade åtgärder beräknas efter april månad uppgå till 69,2 mnkr på årsbasis. Prognosen pekar på att full ekonomisk effekt av planerade åtgärder inte kommer att uppnås under året, vilket bidrar till den negativa budgetavvikelsen som nämnden prognostiserar.

När det gäller besparingskravet om 37,6 mnkr fördelades större del av beloppet till samtliga avdelningar i nämndsbudgeten och en prisjustering motsvarande resterande belopp gjordes inom intäktsfinansierade verksamheter. Samtliga verksamheter arbetar kontinuerligt för att genom en utökad kostnadsmedvetenhet och generell återhållsamhet uppnå ett minskat behov av ekonomiska resurser motsvarande effektiviseringskravet. Varje chef arbetar aktivt och tar ansvar för ett restriktivt inköp av varor och tjänster och bortval av kostsamma aktiviteter.

I samband med antagandet av nämndsbudgeten beslutade nämnden om att ytterligare besparingar och effektiviseringsåtgärder skulle implementeras i verksamheten och påvisa den förväntade ekonomiska effekten för att uppnå en budget i balans. Beslutade åtgärder för en budget i balans har fokus på en effektiv verksamhetsstyrning där behovsbedömningar står till grund för personalplaneringen, omställning i befintliga verksamheter såväl som en översyn av verksamhetsstödjande funktioner. Trots ett intensivt arbete med de beslutade effektiviseringsåtgärderna pekar prognosen på att åtgärdernas ekonomiska effekt inte kan uppnås under året. Åtgärderna mynnar ut i ett omfattande utvecklingsarbete i förvaltningen under 2023 och inför 2024, vilket förutsätter förändringar och omställningar i verksamheten som tar tid för att fullt implementeras.

En effektiv verksamhetsstyrning och trygga anställningar genomsyrar arbetet inom nämndens samtliga verksamhetsavdelningar under 2023 och har en central roll i den utvecklingsprocess som pågår för att uppnå kostnadseffektivitet.

Arbetet med en effektivare verksamhetsstyrning är baserat på behovsbedömningar som kopplas till rätt personalplanering och vidare till en effektiv schemaläggning där rätt kompetens möter stödbehovet hos målgruppen samtidigt som en god arbetsmiljö tillförsäkras.

Under första halvåret 2023 genomförs behovsbedömningar av samtliga brukare inom LSS-boende för vuxna, vilket kommer att ge ett faktaunderlag kring stödbehovet. Syftet är att tillförsäkra att rätt insats, i rätt tid och på rätt sätt ges till den enskilde. Enligt den modell som används resulterar behovsbedömningen i en indelning i åtta nivåer, från nivå 0 som innebär inget stödbehov till nivå 7 som är den högsta.

Arbetet med behovsbedömningarna i LSS-boenden är omfattande. När samtliga behovsbedömningar är genomförda kan insatsens kostnader sättas i relation till behoven, vilket möjliggör en effektiv ekonomistyrning. Detta kommer att göras genom att använda "Kuben" som är det mobila verktyg som upphandlats och som kan ses som en "räknesnurra" som översätter individens behov till resurser. Metoden skapar förutsättningar för att optimera bemanning och fördela resurser på ett likvärdigt sätt samt ger möjlighet till jämförelser med andra kommuner. Redan under våren 2023 indikerar de första preliminära resultaten att en omställning av den nuvarande bemanningsplaneringen kommer krävas.

Därmed bedöms det att genom en effektiv schemaläggning samt flexibilitet avseende utförandet av insatser kan en kostnadseffektivisering uppnås. Parallellt med behovsbedömningarna pågår därför ett arbete med att ta fram gemensamma bemanningsprinciper i förvaltningen, arbete som planeras vara klart hösten 2023.

Genom att påbörja omställningen inom bemanningsplaneringen med hjälp av behovsbedömningarnas resultat beräknas en ekonomisk effekt uppnås redan under hösten 2023. Arbetet inleds med en återhållsamhet gällande vikarie- och nyanställningar i väntan på att strukturen för en optimal bemanning tar form. Att ta vara på människans egen kraft och arbeta för att brukarna ska kunna vara så självständiga och delaktiga i sitt eget liv som möjligt kommer att stå till grund för omställningsarbetet i verksamheten.

I daglig verksamhet LSS har en ekonomisk modell för fördelning av resurser baserad på en befintlig behovsbedömning implementerats i samband med fördelningen av ekonomiska resurser i budget 2023. Modellen liknar resursfördelningsmodeller som används i andra kommuner. Behovsbedömningarna har uppdaterats under våren, vilket gör att de är betydligt mer säkerställda i nuläget. Det finns fortfarande en viss osäkerhet kopplad till ekonomiska förutsättningar i samband med fördelningen av resurser under året men bedömningen är att det nya arbetssättet kommer att innebära en effektivare verksamhet och därmed lägre kostnader.

Under förutsättning att utvärderingen av det pågående arbetet med behovsbedömningar inom LSS-boende faller väl ut kan även daglig verksamhet övergå till liknande modell för behovsbedömningar. Detta för att skapa likriktade och jämförbara behovsbedömningar inom nämndens verksamheter som därtill möjliggör jämförelse med andra kommuner.

Genom att använda "Kuben" från samma leverantör har mätningar genomförts även inom hälso- och sjukvårdsverksamheten under våren. Arbetet har inletts med bedömningar av hälso- och sjukvårdsinsatser så som tidsåtgång, per insats och patient av varje patientansvarig sjuksköterska, fysioterapeut och arbetsterapeut inklusive kringtid såsom kontakt med anhöriga, administration, dokumentation, restid samt samverkan med andra yrkesroller eller aktörer. De första mätningresultaten visar att rese- och transporttiden mellan patienter är längre i förvaltningen jämfört med andra kommuner, vilket innebär att det finns förbättringspotential för att öka patient tiden. Det finns också anledning att se över vilka insatser som erbjuds inom ramen för hälso- och sjukvårdsuppdraget. Vidare visar mätningresultaten att för få rehabiliteringsinsatser utförs på delegation.

Även för andra insatser inom nämndens ansvarsområden, så som boendestöd och barnboenden kommer behovsbedömningar att genomföras under året.

För att kunna jobba med en effektiv verksamhetsstyrning och följa inriktningen i budget 2023 om att minska välfärdpersonalens administrativa börda behöver även effektivare administrativa processer fastställas. En översyn det administrativa stödet i verksamheten är påbörjad.

Ett hållbart ledarskap och en hälsosam organisation skapar förutsättningar för att uppnå effektivitet i samtliga verksamheter. Arbetet med att ge ledare inom funktionsstödsförvaltningen ytterligare fördjupad kompetensutveckling inom arbetsmiljö, ekonomi, medarbetarskap och ledarskap har påbörjats.

En positiv förflyttning har skett när det gäller overtidsarbete och sjukfrånvaro jämfört med föregående år och en kostnadsminskning har registrerats även inklusive det höjda PO-pålägget och ett nytt löneläge. Kostnaden för overtid inklusive PO-pålägg har minskat med drygt 3,4 mnkr under perioden januari-mars 2023 jämfört med samma period 2022, medan kostnaden för sjuklöner har minskat med 4,2 mnkr under samma period. Gällande sjukfrånvaron som andel av totalt arbetad tid är målet en minskning med 2 procentenheter jämfört med 9,8 procent i slutet på 2022, vilket kommer att redovisas i Delårsrapporten. Kostnaden för timavlönade timmar har däremot ökat något. Förvaltningens arbete för att uppnå uppsatta mål behöver fortsätta och intensifieras under året. Minskat overtidsarbete och minskad andel timavlönade timmar såväl som minskad sjukfrånvaro leder dels till en positiv effekt på nämndens ekonomi, dels till förbättringar ur ett arbetsmiljöperspektiv.

För att tillgodose den enskilde rätt stöd vid beteenden som utmanar kan det behövas omfattande personella resurser i form av egna personalteam, vilket innebär höga kostnader för nämnden. Funktionsstödsförvaltningen arbetar därför med att skapa en **gemensam plattform kring personer med beteenden som utmanar verksamheten**. Plattformen innebär att skapa ett hållbart arbete inom förvaltningens olika verksamheter och den riktar sig till alla insatser inom förvaltningen med särskilt fokus på LSS-bostäder, daglig verksamhet och hälso- och sjukvård. Genom ett integrerat samarbete mellan LSS-bostäder, daglig verksamhet samt medarbetare med särskild kompetens från hälso- och sjukvårdsorganisationen kan ett bemötande med god kontinuitet och hög kvalitet skapas för de personer som har de allra största behoven. Tillskapandet av arbetsformer för ett sådant team är av största betydelse. Vidare kommer även frågor rörande bemanning, arbetsmiljö, kompetensförsörjning och kompetensutveckling inom dessa verksamheter att ingå i arbetet med plattformen. Arbetet med plattformen har inletts under våren med dialoger men det faktiska arbetet startar först i juni månad, vilket innebär att hela den planerade ekonomiska effekten inte kan uppnås under året. En ny bedömning av den ekonomiska effekten av förändringen görs i samband med Delårsrapporten.

För att möta den ökade efterfrågan och på bästa sätt nyttja resurserna arbetar daglig verksamhet med **omställning av befintliga verksamheter**. En positiv ekonomisk effekt prognostiseras på årsbasis, dock inte i planerad omfattning. Även nya innovativa lösningar diskuteras för att möta framtida behov.

Förvaltningen arbetar även med att se över **det främjande och förebyggande verksamhetsstödet** under året. Inom ramen för detta arbete flyttades ansvaret för habiliteringsuppdraget (patientinsatser) över till hälso- och sjukvårdsenheten den 1 mars 2023. Förändringen innebär att förvaltningens samtliga hälso- och sjukvårdsinsatser är nu samlade i samma enhet. Detta ligger också i linje med den nationella omställningen till Nära vård, som handlar om att möta patienten utifrån en helhetssyn.

Den 1 mars startade även enheten Centrum för forskning och lärande upp i funktionsstödsförvaltningen. Den nya enheten samlar övergripande utbildning, kompetensutveckling och forskning kring brukarnära arbetet i förvaltningen. Genom att öka den vetenskapliga förankringen i den kompetensutveckling som bedrivs inom förvaltningen skapas förutsättningar för en kompetensutveckling med högre kvalitet och ökad relevans som är mer anpassad utifrån verksamheternas behov. Arbetet kommer att ske i nära samarbete med HR-avdelningen för att tillförsäkra en god kompetensförsörjning. Målet med arbetet är att möta framtida utmaningar med kompetensförsörjningen och bidra till att förvaltningen bibehåller kompetens samt skapa möjlighet för medarbetarna att utvecklas i brukarnära arbetet.

I förvaltningen pågår ett arbete med att förändra stödorganisationen kring de lokaler som nyttjas i verksamheten. Arbetet inbegriper ett utökat stöd till första linjens chefer när det gäller frågor som rör renoveringar och nybyggnationer men även det mer löpande arbetet med den fysiska miljön, såväl medarbetarnas som brukarnas. Vidare handlar arbetet om en mer strukturerad process för tomplatshantering inom samtliga LSS- och SoL-boenden vilket bidrar till en effektivare användning av beståndet och därmed till en minskad väntetid för en boendeplats och lägre kostnader.

Utöver en lägre ekonomisk effekt än planerat för de beslutade effektiviseringsåtgärderna beror nämndens prognostiserade budgetavvikelse även på ytterligare kostnadsökningar i verksamheten. Kostnadsökningar kan härledas till ökade volymer inom särskilt boende, kottidsverksamhet och boendestöd, fortsatta utmaningar inom utförandet av hemtjänst och personlig assistans såväl som på utbyggnad inom LSS-boende för barn och unga samt inom daglig verksamhet.

Som bidragande faktorer till kostnadsökningar under 2023 kan även nämnas årets lönerrevision och hyreshöjningar. Utfallet för lönerrevisionen 2023 överstiger tidigare beräknade kostnader. Differensen mellan löneutvecklingen om drygt 4 procent för merparten av förvaltningens medarbetare och den budgeterade ökningen om 3 procent genererar en kostnad om cirka 8 mnkr på årsbasis och bidrar till underskottet. En anledning till den negativa budgetavvikelsen är även högre lokalkostnader än budgeterat. Hyreshöjningar som överstiger budgeterad nivå genererar extrakostnader om cirka 4 mnkr för året.

I nedanstående texter beskrivs kostnadsutvecklingen i förhållande till volymer, behovsförändringar och effektiviseringsarbetet inom nämndens olika verksamhetsområden. I prognostiserat utfall har den bedömda helårseffekten av pågående effektiviseringsåtgärder räknats in.

Bostad med särskild service LSS (inkl. externa platser)

Insatsen bostad med särskild service enligt LSS, det vill säga LSS-boenden i kommunal regi, externa platser samt medel för utbyggnad prognostiserar en negativ budgetavvikelse om 80 mnkr för helåret 2023.

LSS-boenden för vuxna inom personkrets 1, 2 och 3 i kommunal regi prognostiserar en negativ budgetavvikelse om 64 mnkr. Överlag kan det prognostiserade resultatet härledas till fortsatta utmaningar när det gäller kopplingen mellan resursbehov och insatsplanering. Även höga kostnader för att de brukare som har ett stort behov av stöd ska tillförsäkras goda levnadsvillkor är en fortsatt utmaning för verksamheten. En växande andel av målgruppen har erfarenhet av missbruk eller rättspsykiatri, samtidigt som andelen med utmanande beteenden eller autismspektrumtillstånd i kombination med andra diagnoser ökar. För att tillgodose faktaunderlag till stödbehovet genomförs en systematisk bedömning av brukarnas behov.

Arbetet med behovsbedömningar, som ett steg mot en effektivare verksamhetsstyrning, pågår inom samtliga LSS-boenden för vuxna och har fram till maj månad genomförts i LSS-boenden för vuxna tillhörande personkrets 1 och 2. Arbetet fortsätter med LSS-boenden för vuxna personkrets 3 under perioden maj-juni. Parallellt förbereds en anpassning av bemanningsplaneringen och en schemaläggning som motsvarar behovsbedömningens resultat. Under 2023 arbetar förvaltningen intensivt med de strukturer och det omställningsarbete som krävs i verksamheten. Det är ett arbete som behöver förankras och som kräver stor delaktighet från både chefer och medarbetare. Att implementera förändringar kommer därför att ta tid, vilket gör att ekonomiska effekter bedöms kunna uppnås i mindre omfattning än planerat under året.

Trots start av nya LSS-boenden samt ombyggnation och anpassning av befintliga boenden kan efterfrågan av LSS-bostäder inte tillgodoses i önskad omfattning. I april 2023 väntade 25 personer på en plats i bostad med särskilt service LSS, varav 14 hade väntat längre än tre månader. Det är samtidigt en minskning med nio personer jämfört med januari månad då 34 personer väntade på en plats i LSS-boende.

För att effektivisera anvisningsprocessen har rutiner för tömning, städ och besiktning av lägenheter vid avflyttning reviderats i syfte att korta ner tiden från att en lägenhet blir ledig till att anvisning kan ske. Ett sätt för effektiv utnyttjande av outhyrda lägenheter är att använda dem vid tillfälligt behov av boende. Exempelvis har brukare i behov av flytt till följd av stambyte på ett LSS-boende inom personkrets 3 erbjudits tillfälligt boende på befintliga outhyrda lägenheter medan medarbetare erbjudits vakanta tjänster.

Barnboendena i kommunal regi prognostiserar en negativ budgetavvikelse om 14,6 mnkr.

Antalet barn och unga med boende i kommunal regi har ökat från fem i snitt per månad 2021 till 11 i början på 2023 och beräknas öka till 14 under året. Volymökningen inom LSS-boende till barn och unga innebär en betydande kostnadsökning under 2023. Under året startar två nya boenden, Tygelsjögård och Kvarnbacken.

Efterfrågan om barnboende och andra insatser till barn och unga präglas av oförutsägbarhet. Samtidigt behövs det en beredskap för att kunna ta emot nyttkomna barn och erbjuda dem rätt insats. Förvaltningen genomför kontinuerliga avstämningar med representanter från BoLSS, lokal, ekonomi, myndighet och verksamhet där olika professioner samverkar i framtagandet av analyser och bedömning av efterfrågan om LSS-boende till barn och unga.

Funktionsstödsförvaltningen har även ett nära samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Förvaltningarna startade tillsammans satsningen ”samverkan barn och unga” hösten 2022. Projektet fokuserar på Malmöbor 0–18 år som har både social problematik och funktionsnedsättningar och pågår till den 31 augusti 2023. Syftet är att ge helhetssyn med barnet i fokus genom hela processen för de insatser som förvaltningarna kan ge barnet. I januari 2023 startade även Sofis konsultationsteam som är ett samarbete mellan förvaltningarna när det gäller komplexa barnärenden. Teamet arbetar förebyggande och med barnets bästa i fokus och kan ta emot ärenden för respektive förvaltning samt för de barn som är

aktuella för utredningar/insatser i båda förvaltningarna.

När det gäller stödbehovet hos målgruppen barn och unga, som av förvaltningen bedöms vara kostnadsdrivande, rekommenderade utredningen som gjordes i samband med genomlysningen att behovsbedömningar skulle genomföras även inom förvaltningens barnboenden. Ett arbete med behovsbedömningar kommer att under våren 2023 starta i samtliga LSS-boenden för barn och unga och genomföras enligt samma modell som används inom LSS-boenden för vuxna.

Prognosen för externa platser LSS är beräknad till 20 platser i snitt per månad mot 19 budgeterade vilket genererar ett underskott om 4 mnkr på årsbasis. Under perioden januari-april hade 18 personer LSS-boende i extern regi.

Inom LSS-utbyggnaden har budgetmedel om 9,9 mnkr tillsatts för tre nya gruppboendestäder i kommunal regi, med totalt 18 lägenheter, som planeras starta hösten 2023. Försevad start prognostiseras generera ett överskott om 3 mnkr på årsbasis.

Daglig verksamhet LSS

Daglig verksamhet LSS prognostiserar för 2023 ett underskott om 20,5 mnkr.

En påtaglig volymökning har skett inom daglig verksamhet de senaste åren. I april 2023 hade 914 personer ett verkställt beslut om daglig verksamhet LSS i kommunal regi, vilket kan jämföras med 889 i april 2022, respektive 842 i april 2021. Även antalet personer med daglig verksamhet i extern regi ökar och prognostiseras till 17 i snitt per månad under året, medan det budgeterade antalet var 12. Det handlar om personer med ett externt LSS-boende som får även den dagliga verksamheten utförd i extern regi. Från och med 2023 redovisas kostnaden för daglig verksamhet i extern regi separat, till skillnad från tidigare då kostnaden ingick i externa platser LSS. Av den totala budgetavvikelsen för insatsen daglig verksamhet kan ett underskott om 2 mnkr härledas till ökade volymer inom daglig verksamhet med extern utförare.

Flera nya verksamheter startade under våren 2023, vilket bidrar till den negativa budgetavvikelsen för året. Att hitta nya lämpliga lokaler såväl som samnyttjande av befintliga för att kunna starta nya dagliga verksamheter är fortsatt prioriterat framöver. Den ständigt ökade efterfrågan inom daglig verksamhet kräver start av nya verksamheter i hög takt. Svårigheten med att hitta nya lokaler fortsätter och försenar processen. Hårdare brandskyddskrav på lokaler till daglig verksamhet från 2022 har försvårat arbetet med lokalanskaffning ytterligare.

Den ekonomiska effekten av beslutade effektiviseringsåtgärder beräknas ge en lägre ekonomisk effekt under året än planerat, vilket utgör en stor del av det prognostiserade underskottet. Det finns fortfarande en osäkerhet gällande effektiviseringsmöjligheterna med koppling till behovsbedömningarna och den resursfördelningsmodell som implementerats. Inom ramen för effektiviseringsarbetet genomför daglig verksamhet även andra förändringar under året, som exempel kan nämnas en justering i organiseringen för fysioterapeuter och en samordning av övergripande arbetsterapeuter.

Utvecklingsarbetet ”Daglig verksamhet 2030” har startat inom ramen för en effektiv verksamhetsstyrning och inbegriper analys och omställningar på alla nivåer, från den enskilde brukares behov och önskemål om aktivitet till hur verksamheter drivs och organiseras.

Genom att möjliggöra en förflyttning från daglig verksamhet till lönearbete i form av AMS-anställningar och även stegförflyttningar inom daglig verksamhet, exempelvis genom att gå från gruppverksamhet till enskild plats frigörs platser för att bättre möta efterfrågan och minska väntetiden från beslut till verkställighet. Förvaltningen fortsätter arbetet för att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att närma sig arbetsmarknaden och få anställning bland annat genom ett fördjupat samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

Personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken (SFB)

För kostnader avseende de första 20 assistanstimmarna i veckan gällande personer som beviljats personlig assistans enligt SFB har ekonomiska medel motsvarande 405 ärenden i snitt per månad budgeterats för 2023. Bedömningen är att antalet ärenden kommer att vara i nivå med budgeterat antal och därmed prognostiseras en budget i balans för 2023.

Övriga insatser enligt LSS

Övriga insatser LSS prognostiserar på helårsbasis en negativ budgetavvikelse om sammanlagt 18 mnkr.

För insatsen **personlig assistans LSS** prognostiseras totalt en negativ budgetavvikelse om 0,8 mnkr för året. Personlig assistans myndighetsutövning prognostiserar ett överskott om 3 mnkr medan utförarverksamheten prognostiserar en negativ budgetavvikelse om 3,8 mnkr.

Varken antalet ärenden eller antalet timmar ökar för närvarande inom personlig assistans LSS. Det är för tidigt att bedöma om lagändringar som infördes den 1 januari påverkar utvecklingen, eventuella effekter av förändringarna förväntas först under andra halvåret 2023.

Förvaltningens **utförande enhet för personlig assistans SFB** tillhandahåller personlig assistans i kommunal regi för de brukare som valt kommunen som utförare. Kostnaderna för ärenden med utökad behov av stöd finansieras inte i sin helhet av intäkten i form av assistansersättning från Försäkringskassan, vilket prognostiseras resultera i ett underskott om 12,4 mnkr för 2023.

Nivån på assistansersättningen har en kontinuerlig negativ påverkan på utförarenhetens ekonomi. 2023 är detta särskilt påtagligt då diskrepansen mellan årets lönerrevision för personliga assistenter på drygt 4 procent och uppräkningsen av assistansersättningen med 1,5 procent är större än vanligt. Samtidigt är verksamhetens ekonomi redan ansträngd då kostnaderna, särskilt för ärenden med utökad behov av stöd, inte finansieras i sin helhet av intäkten i form av assistansersättning från Försäkringskassan. Verksamheten ansöker om förhöjd timersättning för personer med assistansersättning från Försäkringskassan i de fall det är möjligt. Den förhöjda timersättningen, som kan överstiga schablonersättningen med maximalt 12 procent, är dock inte tillräcklig för att helt finansiera kostnaderna för ärenden med stort behov av stöd. Det finns även ärenden med stort behov av stöd där enbart schablonersättning betalas ut av Försäkringskassan.

Omställning av verksamheten i samband med avslutade ärenden är en annan fortsatt utmaning för utförarenheten för personlig assistans då assistansersättningen upphör och kvarstående personalkostnader måste finansieras inom budgetram under övergångsperioden. Ett bortfall om tio ärenden sedan årsskiftet 2022/2023 skapar kostnader som saknar finansiering och bidrar till utförarenhetens negativa budgetavvikelse. Andra situationer då utförarenheten för personlig assistans inte erhåller ersättning för arbetade timmar är bland annat vak, brukarens sjukhusvistelse och introduktion av nya medarbetare.

Inom **korttidsvistelse LSS** prognostiseras en negativ budgetavvikelse om 2,2 mnkr på årsbasis.

Efterfrågan om platser på korttidshem för barn såväl som inom helg vistelse bedöms fortsätta öka 2023. En anledning bedöms vara satsningen på bättre information till barnfamiljer om förebyggande insatser som förvaltningen erbjuder. Korttidsvistelse fyller en viktig funktion för att undvika boende för barn och unga då insatsen anses ha en förebyggande och hälsofrämjande effekt.

Den negativa budgetavvikelse som prognostiseras för korttidsvistelse LSS kan i sin helhet härledas till utförarverksamheten som är intäktsfinansierad. En låg beläggning genererar intäktsbortfall för korttidshemmen. Att beläggningen är låg inom korttidsverksamheten för barn trots en hög efterfrågan om insatsen beror på att ett utökad behov av stöd och utrymme hos vissa brukare hindrar samtidig vistelse på korttidshemmet. Gällande tillgången till helgplatser har verksamheten tillförsäkrat en mer rättvis fördelning av tillgängliga platser då behovet av avlastning hos barnfamiljer är som störst under helger.

Övrig verksamhet inom vård och omsorg

Övrig verksamhet inom vård och omsorg bestående av insatser enligt socialtjänstlagen (SoL), öppen verksamhet (insatser utan biståndsbeslut), hälso- och sjukvårdsinsatser, biståndshandläggning samt ledning och administration prognostiserar för året en negativ budgetavvikelse om sammanlagt 40,9 mnkr.

Särskilt boende SoL i kommunal och extern regi prognostiserar tillsammans en negativ budgetavvikelse om 3,6 mnkr, varav 3,5 mnkr kan härledas till särskilt boende i extern regi. Antalet platser som behöver köpas in överstiger antalet budgeterade platser med 3 i snitt per månad.

Arbetet med att erbjuda särskilt boende platser i Malmö fortsätter bland annat genom att matcha aktuella brukare med beslut om boende enligt socialtjänstlagen med lediga platser i befintliga boenden. Under våren 2023 stängdes ett LSS-boende med inriktning personkrets 3 LSS för att kunna använda platserna till särskilt boende enligt SoL. Åtgärden beräknas resultera till en kostnadseffektivisering om 3 mnkr under 2023 medan helårseffekten beräknas till 6 mnkr.

Trots vidtagna åtgärder överstiger den ökade efterfrågan möjligheten att erbjuda platser i egen regi, vilket leder till ett ökat antal personer som måste erbjudas plats utanför Malmö.

Korttidsvistelse SoL prognostiserar en negativ budgetavvikelse om 7,8 mnkr på årsbasis.

Efterfrågan på korttidsplatser SoL ökade kraftigt under 2022 och trenden bedöms fortsätta under 2023. Eftersom efterfrågan om platser på LSS-boende till personer inom personkrets 3 minskade genomfördes 2022 en omställning av ett LSS-boende till ett korttidsboende SoL. Trots en utökad tillgång på korttidsplatser i egen regi leder efterfrågan som ökar ytterligare till att fler platser behöver köpas externt.

En volymökning konstateras särskilt när det gäller korttidsplatser där kostnaden delas mellan funktionsstödsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Samtidigt finns det förväntade lagändringar som hindrar framtagandet av en långsiktig lösning. Samsjuklighetsutredningen presenterade sitt slutbetänkande i januari 2023. Föreslagna förändringar innebär i praktiken att ansvaret för personer med skadligt bruk och beroende övergår från arbetsmarknads- och socialförvaltningen till regionen medan funktionsstödsförvaltningen behåller ansvaret för målgruppen inom socialpsykiatri.

Efterfrågan om korttidsplatser har även ett nära samband med en ökad efterfrågan om särskilt boende då korttidsplacering är ofta en tillfällig lösning i väntan på en plats i särskilt boende.

Boendestödet prognostiserar en negativ budgetavvikelse om 3,7 mnkr för året vilket kan i första hand härledas till en fortsatt ökning av efterfrågan om insatsen. I april månad var antalet personer med boendestöd 679 inom målgruppen socialpsykiatri och 145 inom målgruppen med boendestöd som alternativ till LSS-boende, medan motsvarande antal var 595 respektive 129 i april 2022. Detta innebär en volymökning med 14 procent för boendestödet inom socialpsykiatri och med drygt 12 procent för boendestödet som alternativ till LSS-boende.

Inom boendestöd enligt socialtjänstlagen som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd genererar volymökningen såväl som behovet av fler och mer komplexa insatser till målgruppen kostnader som överstiger budgeterade medel. Verksamheten har från årsskiftet omorganiseras och slagits samman med boendestödet inom socialpsykiatri. Arbetet pågår för att genom synergieffekter inom boendestödet i sin helhet uppnå kostnadseffektivitet. Det kommer även att genomföras en mätning av brukartiden i förhållande till indirekt tid och kringtid för att skapa en helhetssyn över behov i förhållande till resurser och identifiera effektiviseringsmöjligheter.

Hemtjänsten prognostiserar på årsbasis en negativ budgetavvikelse om 17 mnkr, vilket i sin helhet kan härledas till högre kostnader än budgeterat inom förvaltningens utförarenhet.

Förvaltningens team för stöd och service som är intäktsfinansierade och utför i första hand hemtjänst men även andra insatser så som avlösning, ledsagning och personlig assistans möter fortfarande både

verksamhetsmässiga och kostnadsmissiga utmaningar.

Förvaltningen har successivt tagit över utförandet av samtliga hemtjänstinsatser från hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen. I början av 2023 hade nästan samtliga brukare överförts. Utförandet av hemtjänstinsatser har blivit dyrare över tid, vilket bara i begränsad omfattning kan härledas till en volymökning gällande både antalet brukare och antalet hemtjänsttimmar. Detta tyder på att övertagandet av hemtjänstens utförande från hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har påverkat kostnadsutvecklingen negativt. Bedömningen är att det begränsade brukarunderlaget inom nämndens målgrupp gör att en effektiv bemanningsplanering är svår att uppnå. De stora geografiska ytorna som ska täckas av relativt små personalgrupper bidrar till långa restider och ineffektivt personalnyttjande. Dessutom har våren 2023 registrerats en volymminskning, antalet hemtjänsttimmar minskade med 1 000 under en månad. Detta i sin tur leder till en negativ budgetavvikelse på grund av intäktsbortfall samt ytterligare minskad effektivitet.

Trots det intensiva arbetet med bland annat förbättrad planering och analyser för att uppnå en ökad brukartid samt översyn och anpassning av antalet tjänster för att göra verksamheten mer resurseffektiv har det önskade ekonomiska resultatet inte kunnat uppnås. Utifrån svårigheterna att utföra en kostnadseffektiv hemtjänst har planeringen påbörjats med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen om att återta utförandet av de hemtjänstinsatser som nu utförs av funktionsstödsförvaltningen.

När det gäller övriga insatser som utförs av teamen för stöd och service kommer utförandet av avlösning och ledsagning att framöver, i allt större utsträckning och nästan uteslutande ske via timarvoderade i sektionen för avlösning, ledsagning och kontaktpersonsverksamheten.

Hälso- och sjukvårdsverksamheten i sin helhet prognostiserar en negativ budgetavvikelse om 7,1 mnkr för året.

Sjuksköterskeorganisationen fortsätter att rekrytera och bemanna för att kunna organisera sig på ett sätt som både gynnar patienter och med fokus på kostnadseffektivitet och utslussning av inhyrd bemanning. Behov av inhyrd personal uppstår dock under sommaresemestern eller i speciella fall och genererar extrakostnader. Till den negativa budgetavvikelsen inom sjuksköterskeorganisationen bidrar även högre kostnader för inköp av medicinska produkter som till exempel inkontinenshjälpmedel.

Rehabiliteringsverksamheten fortsätter utveckla och förstärka teamarbetet med fokus på ett rehabiliterande, förebyggande och hälsofrämjande arbete. Den hälsoskuld som uppstått till följd av uteblivna och/eller uppskjutna insatser under tiden pandemin pågått utgör fortfarande en utmaning för rehabiliteringsverksamheten och kräver utökade ekonomiska resurser. Ovanligt stora volymökningar inom hjälpmedelsverksamheten leder också till ökade kostnader.

Utökningen av hälso- och sjukvårdsinsatser bör följa ökningen av brukarvolymerna, vilket i alla delar inte fullt ut är möjligt idag. Efterfrågan av hälso- och sjukvårdsinsatser inom nämndens målgrupper är avsevärt större än vad dagens dimensionering av HS- enheten kan möta. Trots en stram hållning vid bland annat vakanser finns det insatser som utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv absolut inte kan anstå, varför tillsättning av vikarier och ibland inhyrning av bemanningspersonal blir helt nödvändigt. Dessa faktorer visar på ett utökat behov av resurser inom såväl sjuksköterskeorganisationen som rehabiliteringsverksamheten, vilket i sin tur genererar ökade kostnader.

Både sjuksköterskeorganisationen och rehabiliteringsverksamheten fortsätter arbetet med att, tillsammans med förvaltningens övriga verksamheter och i samarbete med Regionen, möta behoven hos nämndens målgrupper och med hjälp av täta uppföljningar genomföra omställningen till Nära vård.

Förvaltningsövergripande verksamhet

Gemensam verksamhet prognostiserar för helåret en negativ budgetavvikelse om 15,6 mnkr.

Differensen mellan den verkliga löneutvecklingen om drygt 4 procent för merparten av förvaltningens medarbetare och den budgeterade löneökningen om 3 procent genererar en extrakostnad om cirka 8 mnkr för året. Kostnaden redovisas förvaltningsövergripande och bidrar till prognostiserat underskott. Även högre kostnader än budgeterat avseende semesterlöneskuld, IT-system och kontorslokaler står till grund för den negativa budgetavvikelsen.

Den utredning som genomförts i samband med genomlysningen av nämndens ekonomi menar att nämndens kostnadsutveckling kan förklaras av både externa förändringar i samhället och interna faktorer såsom avsaknad av tillämpning av behovsbedömningar och resursfördelningsmodeller samt effektiv bemanningsplanering. I arbetet mot en ekonomisk hållbarhet är det viktigt att säkerställa behovet av resurser inom och mellan nämndens olika verksamheter. I takt med att bättre underlag i form av till exempel behovsbedömningar, omvärldsanalys, intern analys och nyckeltal tas fram kan faktiska kostnader i förhållande till resurser belysas på ett faktabaserat sätt, vilket kan leda till behov av justeringar framöver.

Analys av avvikelse i förhållande till nämndens investeringsram

Funktionsstödsnämnden tilldelades för 2023 en investeringsram om 18 mnkr. Investeringsramen planeras användas för inredning och annan utrustning som behövs för start av nya verksamheter, lokalanpassningar, investeringar till följd av digitalisering och välfärdsteknologi, inköp av hjälpmedel och andra inventarier.

Funktionsstödsnämndens prognos efter april månad är en budget i balans gällande investeringsramen.

Resultaträkning

Tkr	Prognos	Budget	Avvikelse
Bidrag	155 954	145 446	10 508
Övriga intäkter	612 171	624 931	-12 760
Totala intäkter	768 125	770 377	-2 252
Lönekostnader	-1 288 745	-1 197 074	-91 671
PO-Pålägg	-571 245	-531 138	-40 107
Övriga personalkostnader	-5 989	-5 989	0
Totala personalkostnader	-1 865 979	-1 734 201	-131 778
Lokal- och markhyror	-217 791	-228 217	10 426
Övriga kostnader	-1 216 178	-1 179 575	-36 603
Avskrivningar	-22 367	-7 874	-14 493
Totala övriga kostnader	-1 456 336	-1 415 666	-40 670
Nettokostnad exkl. finansnetto	-2 554 190	-2 379 490	-174 700
Kommunbidrag	2 380 818	2 380 818	0
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	-1 628	-1 328	-300
Resultat	-175 000	0	-175 000
Nettokostnad	-2 555 818	-2 380 818	-175 000